24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
ОКТЯБРЬ
3
ЭРНЕКУН
233 (5948) №

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

ССР, Великобритани тата США представителĕсен конференцийĕн ĕçĕсем вĕçленни çинчен панă

КОММЮНИКЕ

Виçĕ аслă державăсен — ССР Союзĕн, Великобританин тата Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсен представителĕсен Мускавра сентябрĕн 29-мĕшĕнче уçăлнă конференцийĕ хăйĕн ĕçĕсене октябрĕн 1-мĕшĕнче вĕçлерĕ.

Конференци США президенчĕ Рузвельт тата Великобритани премьер-министрĕ Черчилль иккĕшĕ пĕрле ССР Союзĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕ Сталин патне янă посланине никĕсе хурса тата Сталин çакăн пирки килĕшÿ пани çинчен пĕлтернĕ тăрăх пулса иртнĕ, конференцин, çÿлте асăнакан посланире каланă пек, пĕр тĕллев—«фашистсен тапăнăвне хирĕç вăйлăн отпор панă çĕрте Совет Союзне мĕнле лайăххах пулăшма май тупасси çинчен» тăракан ыйтăва татас, çавăн пекех «пĕрлехи ресурссене валеçесси çинчен» тата «пирĕн пĕрлехи вăйсене ытларах пулăшас тĕлĕшпе çав ресурссемпе хăçан тата ăçта лайăххах усă курма май пурри çинчен» тăракан ыйтусене татас тĕллев пулнă.

Виçĕ державăн лорд Бивербрук, г-н Гарриман тата В. М. Молотов пуçпулса тăракан делегацийĕсем хăйсен ĕçне пĕр-пĕрне йăлтах ăнланса, шанса тата ырă сунса тăнă атмосферăра туса пынă. Вĕсем хăйсен умĕнче тăракан задачăн пысăккăшне курса тăрса—гитлерла разбойникла Германие хирĕç пыракан геройла кĕрешÿре Совет Союзĕнчи халăхсене пулăшу парас задачăн пысăккăшне курса тăрса, фашистла ордасем çĕнтерсе пусмăрланă халăхсене ирĕклĕх тата никама пăхăнса тăмалла мар пурнăç тавăрса парас ĕç çав кĕрешÿ ăнăçлăхĕнчен килнине курса тăрса хавхаланнă. Ытти халăхсене нацистла пусмăрлăх хăратса тăнинчен хăтарас ĕçĕн пархатарлăхне кура хавхаланнă вĕсем.

И. В. Сталин активлăн хутшăнса ĕçленĕ конференци хăйĕн ĕçне ăнăçлăн туса ирттерчĕ, ун умне лартнă тĕллевсем тăрăх питех те паха решенисем йышăнчĕ тата ирĕклĕхе юратакан мĕнпур халăхсен ылханлă тăшманне çĕнтерессишĕн пĕрле вăй хурса кĕрешес ĕçре виçĕ аслă державăсем пĕр шухăш-кăмăллă пулса тăнине тата пĕр-пĕринпе таччăн çыхăнса тăрса, туслă пулса ĕçленине кăтартса пачĕ.

СССР, Великобритани тата США представителĕсен конференцийĕн юлашки ларăвĕнче В.М. Молотов каланă сăмах

Лорд Бивербрук, г-н Гарриман, делегаци членĕсемпе сотрудникĕсем пулса тăракан господинсем!

Пирĕн конференци темиçе кун хушшинче хăйĕн ĕçне ăнăçлăн туса ирттерсе, хăй умĕнче тăнă мĕнпур ыйтусем тăрăх пĕр шухăш-кăмăллă решени йышăнчĕ.

Çак майпа Англипе Америка делегацийĕсене, мĕнпур экспертсене тата, чи малтан, пирĕн конференцин паха ăнăçлăхне тунă çĕрте çавтери пысăк вăй-хал кăтартса, тăрăшса тата пĕлсе ĕçленĕ лорд Бивербрука, г-н Гарримана чĕререн тавтума ирĕк пама ыйтатăп. Конференцин мĕнпур ĕçĕсене И. В. Сталин юлташ сывăххăн хутшăнса пыни вара халĕ вĕçленекен конференцин ĕçне ăнăçлăн туса ирттерме те, конференци хыççăн чи паха результатсем тума та кирлĕ майсене туса пачĕ. Ирĕклĕхе юратакан пирĕн аслă халăхсен татăклă пурнăç интересĕсемпе пĕрлĕхлĕ туртăмĕсем пирĕн çĕршывсене пĕр-пĕринпе мĕн пек вăйлăн çыхăнтарнине эпир çак кунсенче ăнланса илтĕмĕр. Çав интересемпе туртăмсем халăхсене юнлă пусмăрта тытнипе тата ют территорисене тискер-кайăкла тытса илнипе пурăнакан вăрă-хурахла гитлерла Германие хирĕç сарăлса кайнă историллĕ кĕрешÿре эпир пĕр-пĕринпе таччăн çыхăнса тăрасси патне илсе çитернине ăнланса илме май пулчĕ пирĕн çак кунсенче.

Çак конференци пирĕн вăхăтри питех те чаплă государство деятелĕсен пуçарăвĕпе — Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсен президенчĕн г. Рузвельтăн тата Великобритани премьерĕн г. Черчиллĕн пуçарăвĕпе пухăнчĕ, çакăншăн эпир вĕсене чĕререн ырă сунатпăр. Паллă ĕнтĕ, конференцине пухас ĕçе пуçараканĕсем хăйсен умне фашистсен тапăнăвне хирĕç кĕрешнĕ çĕрте Совет Союзне материаллă ресурссем парса пулăшас, çапла майпа пĕрлĕхлĕ вăйсемпе гитлеризма поражени кÿрес тĕллев лартнă. Кунпа пĕрле çакна уйрăмăнах палăртма лекет: нацистла Германие хирĕç çапăçакан Англия кăна мар, вăрçа хутшăнман çĕршыв — Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсем те гитлеризма пĕтерсе тăкма кирлине, çав шутпа хăйсен питех те пуян материаллă ресурссĕсемпе Совет Союзне пулăшма кирлине йышăнчĕç. Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсем пек, Великобритани тата Совет Союзĕ пек аслă державăсен вăйĕсем пирĕн куç умĕнчех пĕрлешсе пыни, гитлеровецсем вăрçă фрончĕн хăшпĕр участокĕсенчи хăйсен вăхăтлăх çитĕнĕвĕсене темĕн чухлĕ вĕрсе хăпартсан та, гитлеровецсене хирĕç пыракан пирĕн кĕрешÿ ăнăçлăхпа вĕçленессине чылай енчен малтанах татса парать.

Мускаври конференци хăйĕн решенийĕсемпе çакна кăтартса пачĕ: ССР Союзĕн оборона валли хĕçпăшал тата питех те кирлĕ материалсем тăратас тĕлĕшпе малтан пуçланă ĕç анлăн та татăклăн пулса пыракан ĕç пулса тăма тивĕçлĕ, вăл çапла пулать те, çакăнпа пĕрлех самолетсем, танксем тата ытти тĕрлĕ хĕçпăшалсем, оборудованипе чĕртавар тăратасси малашне ÿссех пырĕ, пирĕн ĕçре пысăкран та пысăк вырăн йышăнса тăма пуçлĕ. Кунта гитлерла вăрă-хурахсен бандин шанчăкĕсем арканса кайрĕç. Нацистсем тапăнса кĕнĕ çĕршывсемшĕн кăна мар, сывăх вăхăтсенче тапăнса кĕме хатĕрлесе хунă çĕршывсемшĕн те вилĕмле хăрушлăх пулса тăнă нацистла тиранине хирĕç демократиллĕ тĕп çĕршывсен вăйĕсене пĕрлештерес ĕçе Гитлер, хăй кĕтмен çĕртен, хăех васкатрĕ. Совет Союзĕн, Англин тата США представителĕсен çак конференцийĕ хăй умне лартнă мĕнпур задачăсене, гитлерла Германие хирĕç пыракан вăрçăра ССР Союзне практикăллă пулăшу парас задачăсене çакăн пек пĕр шухăш-кăмăллă пулса тата хăвăрттăн татса панинче эпир çакна куратпăр: халĕ Германин фашистла бандисене хирĕç пыракан кĕрешĕвĕн мĕнпур йывăрлăхне Совет Союзĕ хăй çинче йăтса пыни çинчен калакан факта пирĕнпе туслă çĕршывсем йышăнаççĕ. Çавăн пекех эпир кунта, пире ирĕксĕр туртса кĕртнĕ вăрçăн анлăшне кура, пулăшу парас ĕç хăвăртрах тата пысăкраххăн та пысăкраххăн пулса пырас шанчăка куратпăр. Гитлерла захватчиксем хăйсен халăхне тата хăйсем тытса илнĕ çĕршывсене темĕн чухлĕ çаратсан та, Европăна—хăйсем икĕ çул хушши ирĕксĕрлесе пусмăрласа тăракан Францирен пуçласа Болгари патне çитиччен, Болгари правителĕсен ирĕкĕпе ССР Союзне хирĕç гитлерла çĕнĕ авантюрăсем тумалли хатĕр плацдарм пулса тăнă Болгари патне çитиччен—çаратма темĕн чухлĕ вăй хурсан та, çаксем пурте вĕсем пуç-хирлĕ сирпĕнеççĕ. Пирĕн аслă та хăватлă виçĕ держава юнлă гитлеризма çапса аркатас ĕç валли, кучухнехи обществăри çав ирсĕр йĕксĕксен Германири влаçне пĕтерсе тăкас ĕç валли тăратма пултарнă ресурссем чухлĕ ресурссене фашистла захватчиксем темĕн тĕрлĕ çаратсан та пурпĕрех тупаймаççĕ.

Пирĕн конференци халăхсен чуниллийĕ пулса тăракан Гитлера çапса аркатассишĕн пынă кĕрешĕвĕн мухтавлă историне кĕрет. Çав мĕнпур гитлерсене, герингсене, риббентропсене кураймасăр тăни, вĕсене вилĕм сунни çителĕксĕр, вĕсем ăçта пырса тапăнаççĕ, ăçта пусмăрлаççĕ, пур çĕрте те вĕсене çапа-çапа аркатма вĕренмелле, пуçĕсем çине халăх ылханăвĕ витнĕ çав пусмăрçăсен-захватчиксен вăрă-хурахла шайккин влаçне яланлăхах пĕтерсе тăкмалла. Çакна тума уйрăмăнах вĕсен ĕмĕчĕсене, вĕсем хăйсен противникĕсене пĕрин хыççăн теприне пĕрерĕн-пĕрерĕн пĕтерсе пыма ăссăррăн хапсăнакан ĕмĕчĕсене аркатса яни кирлĕ пулнă. Конференцин политикăллă пĕлтерĕшĕ çакăнта: вăл гитлеровецсен шухăшĕсем татăклăнах арканса кайнине, паянтан гитлеровецсене хирĕç ирĕклĕхе юратакан халăхсен Совет Союзĕ, Англи тата Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсем пуçпулса тăракан хăватлă фронтне туса хунине кăтартса пачĕ. Урса кайнă Гитлер государствăсен çакăн пек хăватлă пĕрлешĕвĕпе халиччен тĕлпулманха, çавăн пек хăватлă отпорăн вăйне тÿссе пăхма вăл ĕлкĕреймен-ха. Эпир иккĕленместпĕр, Гитлера хирĕçле пирĕн аслă фронт хăвăрттăн малалла çирĕпленсе пырĕ, Гитлера хирĕçле çак фронта хавшатма пултаракан вăй урăх çук. Юлашкинчен халĕ ĕнтĕ гитлеризма хирĕç — ирĕклĕхпе никама пăхăнманлăха юратакан мĕнпур халăхсене хăратса тăракан нацистла кĕсенçăпана çĕр çинчен шăлса ывăтма майсемпе средствăсем тупнă государствăсем пĕрлешсе тăчĕç.

Совет Союзне гитлерла захватчиксен чи йывăр та юнлă чукмарĕсене хăй çинче тÿссе ирттерес йывăр задача лекрĕ. Эпир куратпăр, гитлеризма хирĕç пыракан пирĕн йывăр кĕрешÿ пысăк вырăн йышăнса тăнине мĕнпур тĕнчери халăхсем хушшинче ытларах та ытларах палăртса йышăнаççĕ. Вăхăт çитĕ, ун чухне халăхсем Совет Союзĕ ирĕклĕхшĕн кĕрешес ĕçре мĕнле вырăн йышăнса тăни çинчен хăйсен витĕмлĕ сăмахне калĕç, çав йĕркелĕхшĕн кĕрешес ĕçе ССР Союзĕ аслă çулпуç И. В. Сталин юлташ ертсе пынипе халĕ Европăри халăхсене ирĕклĕхе кăларассишĕн кăна мар, мĕнпур тĕнчери халăхсен ирĕклĕхĕшĕн те туса пырать, çав кĕрешĕве пирĕнпе туслă çĕршывсен представителĕсем паянах ĕнтĕ анлăн йышăнаççĕ, çавăнпа та вĕсем пире пулăшнине эпир ăнланатпăр, çакă вăл пирĕншĕн питех те хаклă.

Юншăн çунакан гитлерла ордасем килсе тапăннине Совет Союзĕнчи халăхсен пĕрре кăна мар тÿссе ирттерме лекнĕ, çав кĕрешÿре эпир сахал мар çухатусем тупнă. Анчах та çав кĕрешÿре пирĕн вăй-хал хавшаман, вăл татах та хăватлăнрах тĕрекленнĕ. Пирĕн çар, темĕнле йывăрлăхсем пулсан та, фашизма хирĕçле çапăçура туптанса хаяр вăй пулса çитĕнет, вăл хăйшĕн хăй çирĕп тăрĕ, хăйĕн ĕçне, хăй халăхĕн ирĕклĕхне, хăйĕн совет çĕршывне хÿтлесе хăварĕ. Гитлерла Германие хирĕç эпир туса пыракан кĕрешĕве ытти халăхсем пысăк вырăна хурса хаклаççĕ, вĕсем тивĕçлипех çав кĕрешÿ мĕнпур халăхсен ирĕклĕхĕпе никама пăхăнманлăхĕшĕн пыракан кĕрешÿ пулса тăнине кураççĕ, çавăнпа та пирĕн кĕрешÿ çине ирĕклĕхе юратакан халăхсем кăмăлласа пăхасси тата ăна хăйсем енчен пулăшасси ÿссех пырать.

Совет правительствин делегацийĕ ячĕпе тата мĕнпур совет халăхĕн ячĕпе Великобританипе Америкăри Пĕрлешÿллĕ Штатсен представителĕсене шантарса эпĕ çапла каласшăн: гитлерла Германие хирĕç кĕрешес вăй-хăват пирĕн тĕреклĕ, ирĕклĕхе юратакан мĕнпур халăхсен ылханлă тăшманне эпир çĕнтерес шанчăк иксĕлми çирĕп. **(Алă çупаççĕ).**

СССР, Великобритани тата США представителĕсен конференцийĕн юлашки ларăвĕнче г. Гарриман каланă сăмах

Ĕнер октябрĕн 1-мĕшĕнче СССР, Великобритани тата США представителĕсен конференцийĕн юлашки ларăвĕнче г-н Гарриман хăйĕн ячĕпе тата лорд Бивербрук ячĕпе çакăн пек сăмах каланă:

«СССР, США тата Великобритани правительствисен представителĕсен Мускаври конференцийĕ хăйĕн ĕçне туса пĕтерчĕ.

Конференци делегачĕсем кунта тĕнĕл держависене хирĕç кĕрешекен Совет Союзĕн потребноçĕсем çинчен, Пĕрлешÿллĕ Штатсемпе Великобритани мĕнле япаласем тăратма кирли çинчен тăракан ыйтăва пăхса тухма килнĕ.

Ютçĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарĕ г-н Молотов председатель пулса ертсе пынипе иртнĕ конференци хăйĕн ĕçне тунтикунран пуçласа пĕр-вĕçĕмсĕрех туса пычĕ. Конференци Совет правительстви аллинче пур ресурссем çинчен тата вĕсене Пĕрлешÿллĕ Штатсемпе Великобританин производствипе çыхăнтарса пырасси çинчен тăракан ыйтăва пăхса тухрĕ.

Конференцире советăн çарпа гражданла оргăнĕсем ыйтнисене пурне те Совет правительствине тăратма пулса решени йышăннă. Совет правительстви Великобританине тата Пĕрлешÿллĕ Штатсене çав çĕршывсемшĕн питех те кирлĕ чĕртавар материалĕсене пысăк хисеппе тăратать.

Транспорт тĕлĕшпе тăракан ыйтăва пĕтĕмĕшпех пăхса тухнă тата пур енчелле те груз турттарассине ÿстермелли плана туса хатĕрленĕ.

Г-н Сталин мана тата лорд Бивербрука чĕртавар материалĕсем, станоксем тата хĕçпăшалсем тăратнăшăн Пĕрлешÿллĕ Штатсене тата Великобританине хăй тав туни çинчен пĕлтерме хушрĕ. Çак пулăшу чылаях пысăк, унпа усă курса совет вăйĕсем хăйсен оборонине çийĕнчех çирĕплетме тата тапăнса кĕрекенсене хирĕç вăйлă атакăсем туса пыма май илеççĕ.

Лорд Бивербрук тата эпĕ хамăрăн правительствăсен ячĕпе Совет правительствинчен вырăссен чĕртавар материалĕсене нумайăн илнине çирĕплетсе паратпăр, çав материалсем пирĕн çĕршывсенче хĕçпăшалсем туса кăларас ĕçе чылаях вăйлăн пулăшĕç.

Эпир конференци питех те ăшă кăмăлпа иртнине, çавна май рекордлă кĕске вăхăтрах килĕшÿ тума май пулнине паллă тăватпăр. Эпир уйрăмăнах г-н Сталин ырă кăмăлпа тата питех те ăнланса ĕçе хутшăннине паллă тăватпăр. Эпир г-н Молотова, вăл конференцире Председатель пулса çав тери лайăх ертсе пынăшăн, тата Совет представителĕсене пурне те, вĕсен пулăшăвĕшĕн, тав тăватпăр.

Хăйĕн ĕçне туса пĕтерсе, конференци çапла пĕлтерет: нацистла тиранине татăклăнах пĕтерсе тăкнă хыççăн виçĕ правительство мир тума шутланине конференци тĕрĕссĕн пăхăнса пычĕ, çав мир мĕнпур çĕршывсене хăйсен территорийĕнче хăрушлăхсăр, шиклĕхпе нушалăха пĕлмесĕр пурăнма май парĕ». **(Алă çупаççĕ).**

Виçĕ держава представителĕсен конференцийĕнчи Англипе Америка делегацийĕсен ячĕпе СССР Совнарком Председателĕ И. В. Сталин юлташ патĕнче пулнă апатлану

Октябрĕн 1-мĕшĕнче СССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕ И. В. Сталин юлташ патĕнче виçĕ держава представителĕсен конференцийĕнчи Англипе Америка делегацийĕсен ячĕпе апатлану пулнă.

Апатланура Англи делегацийĕн Председателĕ лорд Бивербрук, Америка делегацийĕн Председателĕ г-н Гарриман, Англи посолĕ г-н С. Криппс, Америка посолĕ г-н Л. Штейнгардт, Англипе Америка делегацийĕсен мĕнпур членĕсемпе эксперчĕсем, çавăн пекех тата В. М. Молотов, Маршал К. Е. Ворошилов, А. И. Микоян, А. И. Шахурин, адмирал Н. Г. Кузнецов, А. Я. Вышинский, Совет Союзĕн США-ри посолĕ К. А. Уманский юлташсем тата Ютçĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссариачĕн, Оборона Халăх Комиссариачĕн, Тинĕс-Çар Флочĕн Халăх Комиссариачĕн, Тулашри суту-илÿ Халăх Комиссариачĕн ответлă чылай сотрудникĕсем тата Англипе Америка посольствисен членĕсем пулнă.

Апатлану туслă атмосферăра пулса иртнĕ.

Октябрьти Социализмлă Аслă Революци XXIV çул тултарнине производствăллă çĕнĕ çитĕнÿсемпе, фронта пулăшассине вăйлатнипе кĕтсе илер!

Мускав хулинчи тата Мускав облаçĕнчи предприятисенче ĕçлекен мĕнпур рабочисене, работницăсене, инженерно-техническии работниксене тата служащисене

Совет халăхĕ пирĕн çĕршыв çине тапăнса кĕнĕ гитлерла ирсĕрсене хирĕç виçĕ уйăх ытла ĕнтĕ отечественнăй аслă вăрçă туса пырать. Нимĕç фашисчĕсен варварĕсем Европăри чылай халăхсене пусмăр айне турĕç, вĕсем пирĕн ирĕклĕ тата телейлĕ çĕршыва аркатса тăкасшăн, Совет влаçне пĕтерсе лартса совет çыннисене нимĕç князĕсемпе баронĕсен чурисем туса хурасшăн.

Фашистла мерзавецсен юншăн хыпса çунакан ирсĕр ĕмĕчĕсем нихăçан та пурнăçа кĕрес çук!

Юратнă Сталин хамăрăн пĕтĕм ĕçе фронт интересĕсене пăхăнтарма, мĕнпур предприятисене вăйлăн ĕçлеттерме, винтовкăсем, пулеметсем, орудисем, патронсем, снарядсем, самолетсем, танксем нумайрах туса кăларма чĕннине ответлесе, социализмлă ăмăртăвăн хăватлă хумĕ сарăлса кайрĕ, стахановла движени çĕнĕ вăйпа ÿссе сарăлса пырать, вăл пирĕн чаплă тăван çĕршывăн иксĕлми вăй-хăвачĕн çăлкуçĕсене уçса парать.

Фашистла Германин çынсем тĕлĕшĕнчи резервисем тата материаллă ресурсĕсем чакса пыраççĕ, çав вăхăтрах Хĕрлĕ Çарăн вăйĕсем вĕçĕмсĕр ÿссе пыраççĕ, Совет Союзĕн çар хăвачĕ ÿссе çирĕпленет, унăн союзникĕсемпе тусĕсен речĕ йышланать. Истори çакна кăтартса парать: вăрçă вăхăтĕнче вăйсем ÿссе пынă государствăсем тата çарсем яланах çĕнтернĕ, вăрçă вăхăтĕнче вăйсем сахалланса пĕтсе пынă государствăсемпе çарсем вăрçăра яланах поражени тÿснĕ.

Хаклă юлташсем! Отечественнăй вăрçăн хăрушă кунĕсенче пирĕн рабочисем, работницăсем, колхозниксемпе колхозницăсем, совет интеллигенцийĕ фронта мĕн кирлĕ—çавна йăлтах туса пама хатĕррине кăтартса ĕçлеççĕ.

Государствăн Л. М. Каганович ячĕпе тăракан подшипниксем тăвакан пĕрремĕш завочĕ—пирĕн завод кунран-кун, уйăхран-уйăха график тăрăх ĕçлесе, плана тултарса тата ирттерсе тултарса пырать. Завод таварлă продукци туса кăларас сентябрьти плана сентябрĕн 23-мĕш тĕлне тултарчĕ.

Эпир нихăçанхинчен те çирĕп пĕтĕçнĕ. Оборона енĕпе панă заказсене тата предприятин пĕтĕм планне тултарас тата ытлашшипех тултарас тĕлĕшпе кашни хăйĕн вырăнĕнче пĕтĕм вăй-хала хурса ĕçлет. Нумайĕшĕ хăйсен ĕç вырăнĕнче икшер-виçшер смена юлса ĕçлеççĕ.

Çулталăка яхăн ĕнтĕ завод пĕр чăрмавсăр йĕркеллĕ ĕçлет. Тăван çĕршыв интересĕсем мĕн чухлĕ ыйтаççĕ, завод çавăн чухлĕ продукци туса кăларать. Вăрçă кунĕсенче завод умĕнче тăракан задачăсем чылаях йывăрланчĕç пулсан та, пирĕн коллектив Пĕтĕм Союзри XVIII партконференци директивисене асра тытса, пĕтĕм вăя хурса ĕçленипе производствăна çирĕп йĕрке тăрăх ĕçлемелле туса хучĕ. Талăкри ĕç графикĕ çак кунсенче уйрăмах пысăк вырăн йышăнса тăрать. Талăкласа панă заданине заводри кашни работник боевой приказ вырăнне шутлать.

Пирĕн изобретательсемпе рационализаторсен творчествăллă шухăшĕсем çăлкуçĕ пек тапса тăраççĕ.

Хаклă юлташсем! Октябрьти Социализмлă Аслă Революци пулнăранпа XXIV çул тултарни çывхарса килет. Пирĕн çĕршывра халăхăн çак аслă уявне производствăра çĕнĕ çитĕнÿсем тунипе кĕтсе илес чаплă традици пур. **Октябрь Революцийĕ XXIV çул тултаракан уява социализмлă ăмăртăвăн çĕнĕ çĕкленĕвĕпе, ытларах продукци туса кăларнипе, хамăрăн фронта пулăшассине вăйлатнипе паллă тăвар.**

Юлташсем, Октябрь уявĕ умĕнхи социализмлă ăмăртăва тухăр! Планран ирттерсе кăларнă продукци фашистла йĕрĕнчĕксен тискер пуçĕсене вилмеллех вăйлăн пырса çаптăр! Нормăсене икшер тата виçшер хут тултарса тăшмана çĕмĕрме Хĕрлĕ Çара пулăшса пырăпăр.

Эпир çаксене тума пулатпăр:

1. Тăваттăмĕш квартал планне срокчен—декабрĕн 24-мĕш тĕлне тултаратпăр.
2. Таварлă продукци туса кăларас октябрьти заданине срокран виçĕ кун маларах пурнăçа кĕртетпĕр.
3. Продукцине талăкри графика çирĕп пăхăнса тата панă номенклатурăна тивĕçлĕн парса тăратпăр.
4. Ĕç тухăçлăхне ÿстерес тĕлĕшпе панă октябрь уйăхĕнчи задание 18 процент ирттерсе тултаратпăр.
5. Ноябрĕн 7-мĕш тĕлне заводри рабочисене пурне те ĕç нормине ытлашшипех тултарса ĕçлекенсем тума, çав кун тĕлне нормăна тултарайман пĕр çын та пулмалла мар тума пулатпăр.
6. Метала, инструментсене, топливăна, электроэнергине тата вспомогательнăй мĕнпур материалсене перекетлĕн расходлассишĕн кĕрешĕве вăйлататпăр, çаксене тунипе çеç эпир октябрь уйăхĕнче туса кăларакан продукци хакне планпа пăхнинчен 5 процент чакаратпăр; браксенчен пулакан тăкаксене 20 процентран кая мар чакаратпăр.
7. Октябрь уйăхĕнче рационализаторсемпе изобретательсем панă сĕнÿсене пурнăçа кĕртсе пĕр миллион çурă тенкĕрен кая мар перекетлетпĕр.
8. Ноябрĕн 1-мĕш тĕлне тĕрлĕрен специальноçсене вĕренсе алла илнĕ çĕршер рабочисем вĕрентсе хатĕрлетпĕр.

Октябрь уявĕ умĕнхи социализмлă ăмăрту тăваттăмĕш кварталта производствăллă çĕнĕ çитĕнÿсем тума май паракан пысăк вăй пулса тăмалла. Пур показательсем тăрăх та, пуринчен малтан фронт заказĕсем тăрăх плана тултарайман предприяти пĕрре те ан пултăр.

Пирĕн вăйсем иксĕлми нумай тата пирĕн халăхăн çĕнтерÿ тăвас ирĕк-кăмăлне никам та хавшатма пултараймасть. Пирĕн аннесене, арăмсене, йăмăксене тискеррĕн асаплантарса пĕтернĕ, хуласемпе ялсене çаратса çунтарса янă тăшмана ним хĕрхенÿсĕр тавăрас сехет çывхарса çитет. Хаяр тавăрун сехечĕ инçех мар. Фашистла тискерсем хăйсем тунă хăрушă ĕçсемшĕн юншăн—юнпа, вилĕмшĕн—вилĕмпе ответ тытĕç.

Тăшмана çĕмĕрсе пĕтерсе тăкатпăрах! Çĕнтерÿ пирĕн алăра пулать! Сывă пултăр совет патриочĕсен Октябрь уявĕ умĕнхи социализмлă ăмăртăвĕ!

Сывă пултăр пирĕн çулпуç, пирĕн мухтавлă полководец, çĕнтерÿсен организаторĕ—юратнă Сталин!

(Государствăн Л. М. Каганович ячĕпе тăракан подшипниксем тăвакан пĕрремĕш завочĕн мĕнпур цехĕсемпе отделĕсенчи рабочисемпе работницăсен, инженерсемпе техниксен тата служащисен пухăвĕсенче сÿтсе-явса йышăннă).

◆

Колхозсенче нумай профессипе ĕçлекенсем

Социализмлă ялхуçалăхĕ чи малта пыракан техникăпа хĕçпăшалланнă. Колхозсен уйхирĕсенче халь тĕрлĕ машинăсем ĕçлеççĕ. Çак машинăсемпе туллин усă курас пулсан, вĕсен техникине тĕплĕн пĕлни кирлĕ. Ăна малта пыракан колхозниксем часах алла çавăрса илчĕç. Халĕ вĕсем пур йышши машинăсем çинче те пĕр йывăрлăхсăрах ĕçлеме пултараççĕ. Вăрмар районĕнчи «Тугас» колхоз председателĕ Ванюков юлташ тырпула пухса кĕртнĕ вăхăтра хăй тĕллĕнех комбайнпа тырă вырнă. Кивĕ Вăрмар ялсовет председателĕ, Чăваш АССР Верховный Совет депутачĕ, орденоносец Иван Александров юлташ та заняти хыççăн, тракторпа кĕрхи çĕртме тăвать. Çак вăхăтрах вĕсем хăйсен тĕп ĕçĕсене туса пыраççĕ. Тури-Сурăмри (Шăхасан р.) «Заря» колхозри пĕррĕмĕш бригадăн бригадирĕ Петр Дмитриев юлташ, машиновед Хĕрлĕ Çара тухса кайнă хыççăн, жнейкăпа хăй тырă вырнă. Çав хушăрах вăл бригадăна та ертсе пынă, кĕрхи ака тунă, кĕлте кÿрес ĕçе организациленĕ. Йĕпреç районĕнчи «Молния» колхозри ВКП(б) пуçламĕш организацин секретарĕ Т. Архипов юлташ колхоз пахчинче бригадир пулса ĕçлет, пушă вăхăтра ытти бригадăсенче кĕлтесене капана хывма пулăшать. И. Ефимов коммунист та тĕрлĕ профессипе ĕçлет. Колхозра вăл туман ĕç çук. Машинăпа тырă вырать, акать, кĕлте кĕртет, капансем тăвать,

Çар ĕçне вĕренме ăнаçлăн тытăнтăмăр

КАНАШ. **(Хамăр корр.).** Районри çарĕç комиссарĕ батальоннăй комиссар Макаров юлташ пирĕн корреспондента çапла пĕлтерчĕ:

Октябрĕн 1-мĕшĕнче хулари тата ялсенчи подразделенисенче çар ĕçне вĕренме тытăнчĕç. Вĕренме тивĕçлисем кăтартнă вăхăтран пĕр минута та кая юлмасăр вĕренÿ пункчĕсене пухăнчĕç. Занятисем тĕплĕн хатĕрленнипе, çирĕп дисциплина пулнипе, пысăк интереспа пулса иртрĕç. Запасри капитан Мельников юлташ командир пулса ертсе пыракан подразделенине çар ĕçне вĕренме тивĕçлĕ çынсем пурте вăхăтра пухăнчĕç. Занятисене çар ĕçне тĕплĕн пĕлекен командир, лейтенант Барышев, сержант Потаповский, помкомзвода Павлович юлташсем ирттерчĕç. Боецсене стройпа утма, вырăнта çаврăнкалама тата командирсене саламлама вĕрентрĕç. Вĕренекенсем хăйсене чăнчăн боецсем пек çирĕп тытрĕç. Командир хушнине çийĕнчех тата пĕр сăмахсăр туса пычĕç. Мукшин юлташ политрук пулса тăракан подразделенинче çар ĕçне лайăх вĕренсе пынипе пĕрлех политикăллă ĕç çине те хытă çаврăнса пăхаççĕ. Боецсем Оборонăн Государственный Комитечĕ пурне те обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕрентесси çинчен йышăннă постановленине ырласа, ăна тивĕçлипе пурнăçа кĕртсе пыраççĕ.

Çав хушăрах малтанхи кун çар ĕçне вĕренме сÿрĕкрех тытăннисем те пулкаларĕç. Янкăлчă участокĕнче çар ĕçне вĕренме тивĕç çынсенчен чылайĕшĕ вĕренÿ пунктне пыман. Советпа партин районри организацийĕсен çак çитменлĕхе кĕске вăхăтрах пĕтермелле.

Т. ИВАНОВ.

* * *

КУСЛАВККА. Обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕренме чĕннисем октябрĕн 1-мĕшĕнче вĕренÿ пункчĕсене пĕр харăс пухăнчĕç. Занятисем малтанах туса хатĕрленĕ расписанисем тăрăх пулса иртрĕç. Вĕренме пухăннисене чи малтан Оборонăн Государственный Комитечĕ пурне те обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕрентесси çинчен йышăннă постановленине ăнлантарса панă. Унтан вĕренÿ подразделенийĕсене туса йĕркеленĕ.

Занятисенче стройра мĕнле çÿремеллине вĕрентнĕ, дисциплинарнăй уставпа паллаштарнă.

Çар ĕçне вĕренме тивĕçлĕ граждансем занятисенче хаваслăн вĕренеççĕ. Малтанхи черетре вĕрентĕве явăçтарманнисем те хăвăртрах çар ĕçне вĕренме тытăнасшăн. Акă, заводăн хăма çуракан цехĕнче вĕренме пыма хушакан повесткăсене салатса çÿренĕ чухне рабочисем:

— Мана повестка мĕншĕн памаççĕ?— тесе ыйтнисем сахал мар пулнă.

Октябрĕн 2-мĕшĕнче те занятисем вăхăтра пуçланнă.

В. ДРЕШИН.

Куславкка районĕнчи çарĕç комиссарĕ.

Совет Информаци Бюровĕнчен

Октябрĕн 1-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ

Октябрĕн 1-мĕшĕнче пирĕн войскăсем пĕтĕм фронтра противника хирĕç çапăçнă.

Сентябрĕн 29-мĕшĕнче противникăн 26 самолетне пĕтерсе тăкнă. Пирĕн 9 самолет пĕтнĕ.

Сентябрĕн 30-мĕшĕнче Мускав патĕнче нимĕçсен самолет-разведчикне персе ӳкернĕ.

* * *

Куцевалов юлташ командир пулса ертсе пыракан соединени летчикĕсем нимĕçсен фашистла войскисене хирĕç хăюллăн çапăçаççĕ. Сентябрь уйăхĕнче 28 кун хушшинче вĕсем противникăн пехота, боеприпассем тата продовольстви тиенĕ 864 автомашинине, 78 танкне, 80 бронеавтомобильне, бензин тиенĕ 61 цистернине пĕтерсе тăкнă, боеприпассен 15 складне взрыв туса çĕмĕрнĕ, сывлăшри çапăçусенче нимĕçсен 38 самолетне персе ӳкернĕ. Куцевалов юлташăн эскадрильи пыра-пыра çапнисем тăшмана кунран-кунах ытларах та ытларах сисĕнтереççĕ. Çак соединени летчикĕсем юлашки виçĕ кун хушшинче кăна фронтăн Çурçĕр-Хĕвеланăç енче нимĕçсенне 300 яхăн автомашина, 38 бронеавтомобиль, 14 танк, артиллерин темиçе батарейине тата пехотине нумай çĕмĕрсе тăкнă.

* * *

Фронтăн Хĕвеланăç енче çапăçакан Акименко юлташăн чаçĕсем темиçе кун хушшинче тăшманăн 42 танкне, 8 орудине пĕтерсе тăкнă тата нимĕçсен 5-мĕш моторизованнăй пехотнăй батальонĕн ялавне тытса илнĕ.

* * *

Хура тинĕс çинчи тинĕс-çар флочĕн пĕр авиасоединени летчикĕсем пĕр кун хушшинче противникăн 10 самолетне тата 3 планерне персе ӳкернĕ. Балтика флотĕнчи летчиксен группи фашистла мотомехчаçсене ăнăçлăн атакăланă. Вĕçсе пырса тапăннă чухне 2 зенитнăй батарейăна стройран кăларнă, нимĕçсен икĕ танкне тата темиçе автомашинине пĕтерсе тăкнă.

* * *

Тарту районĕнче партизансен пысăк отрячĕ фашистла войскăсен штабне пырса тапăннă. Партизансем Германин 15 салтакне вĕлернĕ, штаба çĕмĕрсе тăкнă тата кирлĕ документсем тытса илнĕ. Р. районĕнче партизансем продовольствин пысăк складне вут чĕртсе çунтарса янă, горючи цистернисене çĕмĕрсе тăкнă тата электростанцине стройран кăларнă.

Г. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрячĕ П. станцинчен инçех мар вырăнта засада тунă. Ленинград патĕнчи фронта боеприпассем турттарса пыракан çар поезчĕн, чугунçул полотнине пăсса хунă пирки, ирĕксĕрех чарăнса тăма тивнĕ. Поезд чарăнса тăнипе усă курса, партизансем станковăй тата ручной пулеметсенчен, автоматсемпе винтовкăсенчен пеме тытăннă. Партизансем çур сехет хушшинче поездпа пыракан нимĕç салтакĕсене 30 çын ытла вĕлерсе пĕтернĕ. Партизансен аллине пысăк трофейăсем: противотанковăй 4 тупă, 11 пулемет, 240 винтовка, 30 пистолет, гранатăсем тултарнă 18 ещĕк, 20 пин ытла патрон лекнĕ.

Депо начальникĕ И. юлташ ертсе пыракан отряд фашистла захватчиксен тылĕнче хăюллăн çапăçать. Çак отряд сентябрь уйăхĕнче 10 кун хушшинче нимĕçсен карательнăй отрядне йăлтах вĕлерсе пĕтернĕ, хресченсенчен туртса илнĕ продовольствине тиенĕ 11 автомашинăна çунтарса янă тата нимĕçсен 8 мотоциклист-связистне пĕтерсе тăкнă.

* * *

Фронтăн Хĕвеланăç енче К. кӳлĕ районĕнче пирĕн чаçсем нимĕçсен 476-мĕш номерлĕ полевой почтине тытса илнĕ. Салтаксен çырăвĕсем Германи салтакĕсен шухăш-кăмăлĕсем начарланни çинчен каласа параççĕ. Отто Гейгер салтак хăйĕн тăванĕсем патне çапла çырать: «Кунта мĕн пулса иртнисене курман тата илтмен çынсем лайăх пурăнаççĕ. Çак вăрçă хăвăртрах пĕтсе ларсан, эпĕ телейлĕ пулнă пулăттăм. Халĕ манăн убежищĕна пытанмалла, мĕншĕн тесен вырăс артиллерийĕ пире каллех питĕ хăватлăн персе тăрать». Герберт Ланге салтак çырăвĕнче çапла пĕлтерет: «Аслатиллĕ çумăрта та, çил вĕрнĕ чухне те эпир уйрах, çывăрмасăрах выртатпăр. Пире улăштарма смена çук. Ялсене çĕмĕрсе пĕтернĕ. Пурăнакансем пăрахса кайнă. Пур енчен те переççĕ. Вăрмансенче вырăс партизанĕсем пытанса пурăнаççĕ. Вĕсем пирĕн çине тапăнаççĕ. Çак вăрçă пĕтсен, эпĕ савăнаттăм».

Салтак Курт Гессе хăйĕн амăшĕ патне çапла ӳпкелешсе çырать: «Темиçе кун хушши ĕнтĕ эпир атăсене хывман. Вырăс летчикĕсем пирĕн çине кунĕн-çĕрĕн бомбăсем пăрахаççĕ. Пĕрремĕш ротăра вилнисемпе аманнисем вуншарăн шутланаççĕ. Акă халĕ те пирĕн çинче вырăссен 7 самолечĕ явăнса çӳреççĕ. Питĕ хăрамалла. Çырма пăрахатăп».

Салтак Карл Венцель хăйĕн тусне çапла пĕлтерет: «Эпир пылчăклă шăтăксенче выртатпăр, йĕритавраx вăрман. Апат-çимĕç япăх, хамăрăн тăрăшма тивет. Алла мĕн лекнине пурне те илетпĕр. Пире тăрантарасси интендантствăна пĕр пфенниг та тăмасть». Ефрейтор Герберт Бушмейстер çапла çырать: «Хăш чухне пире кунĕпе те татăк çăкăр, тумлам шыв, пĕр папирос та памаççĕ. Вăрçма кунта питĕ те йывăр. Кашни утăм çĕрех пире хаяр çапăçусенче илме тата çавăншăн хамăр пурнăçсене нумай çухатса хăварса хаклă тӳлеме тивет. Пирĕн рота командирĕ çапăçура вилчĕ».

* * *

Нимĕç войскисем Кривой Рога тытса илнĕ хыççăн, Хĕрлĕ Çар чаçĕсемпе пĕрле тухса килме ĕлкĕреймен çынсене тискеррĕн асаплантарнă. Кривой Рогра пурăннă çынсен ушкăнĕ пирĕн войскăсем тăракан вырăна каçса килсе, пирĕн командованине фашистла мерзавецсен тискер-кайăкла ĕçĕсем çинчен каласа панă. Украинăри тимĕр тăприпе марганец институчĕн филиалĕнче ĕçленĕ сотрудникăн арăмĕ Н. К. Григоренко çапла каласа панă: «Мана, упăшкана тата филиалра ĕçленĕ икĕ служащине çĕрле конвойпала нимĕçсен чаçĕн штабне илсе пычĕç. Нимĕçсен офицерĕ пирĕнтен карттăсем тата Криворожьери рудниксем çинчен тĕрлĕрен сведенисем пама ыйтрĕ. Манăн упăшка тата унпа пĕрле ĕçленĕ юлташĕсем, вĕсен нимĕнле карттăсем те çук тесе ответлесен, офицер манăн упăшкана питрен хулăпала темиçе хутчен çапрĕ. Нимĕç офицерĕсемпе салтакĕсем рудникри инженертан Г. С. Куличенко юлташран уйрăмах хытă мăшкăлларĕç. Малтанхи хут çапсах вĕсем унăн куçне шăтарчĕç. Тискер-кайăкланса çитнĕ фашистсем ăна çĕçĕсемпе чикрĕç, кайран персе вĕлерчĕç. Манăн упăшкана тĕрмене илсе кайса хупрĕç. Ăна тепĕр кунĕнче допрос тунă хыççăн тата хĕненĕ хыççăн вăл вилнĕ тесе пĕлтерчĕç мана юлташсем».

Горноруднăй институтри служащи А. С. Петренко çапла каласа панă: «Пирĕн институтра нимĕçсем рудниксем çинчен материалсем шыраса чăнчăн погром туса ирттерчĕç. Хулана пырса кĕнĕ хыççăн, иккĕмĕш кунĕнче нимĕçсем института 5 горняка илсе пычĕç. Асаплантарнă çав çынсен виллисене каçхине палачсем урама кăларса пăрахрĕç. Темиçе кун хушши вĕсем урамрах выртрĕç».

Килхуçи хĕрарăмĕ К. И. Шашкина пĕлтернĕ тăрăх, ӳсĕр нимĕç салтакĕсем унăн куçĕ умĕнчех электростанци патĕнче икĕ хĕре тытса килхушшине сĕтĕрсе кĕртнĕ те, пусмăрланă хыççăн пăвса вĕлернĕ.

Октябрĕн 2-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ

Октябрĕн 2-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле пирĕн войскăсем пĕтĕм фронтра противника хирĕç çапăçнă.

* * *

Фронтăн Çурçĕр-Хĕвеланăç енчи пĕр участокра пирĕн самолетсен группи икĕ кун хушши пынă сывлăшри çапăçусенче фашистсен 13 самолетне персе антарнă. Противникăн аэродромĕсенче 11 самолета пĕтерсе тăкнă тата 15 самолета сиенленĕ. Бомбăсем тĕл пырса ӳкнипе 12 зенитнăй орудипе 10 полевой орудине персе çĕмĕрнĕ.

* * *

Старший лейтенант Гречишкин юлташăн бомбардировщиксен звени С. районĕнче нимĕçсен аэродромне атакăланă. Бомбăсем тĕл пырса ӳкнипе тăшманăнне 10 самолет пĕтерсе тăкнă. Нимĕçсен пĕр истребительне аэродром çинчен вĕçсе çĕкленме хăтланнă вăхăтра персе ӳкернĕ.

* * *

Фронтăн Çурçĕр-Хĕвеланăç енче çапăçакан пирĕн пĕр пехотнăй часть противник атакине ăнăçлăн сирсе янă тата ăна чылай çухатусем кӳнĕ. Виллисемпе аманнисене пĕрле шутласан, тăшман 400 çынна çити çухатнă. Çапăçу хирне фашистсем хĕçпăшалсемпе боеприпассем нумай пăрахса хăварнă. Фронтăн çак енчи тепĕр участокĕнче Коньков командирăн чаçĕ фашистсене хирĕç пулса иртнĕ вăйлă çапăçура 17 станковăй пулемет туртса илнĕ тата тăшманăнне 6 танк персе çĕмĕрнĕ. Нимĕçсен çапăçу хирне вилнĕ тата аманнă салтакĕсемпе офицерĕсем 200 çынна яхăн выртса юлнă.

* * *

Фролов полковникăн чаçĕ нимĕçсен 291-мĕш пехотнăй дивизин 506-мĕш полкне чылаях витĕмлĕн пырса çапнă. Противникăн, виллисемпе аманнисене пĕрле шутласан, 600 çын ытла пĕтнĕ. Нимĕçсенне 2 танк, 2 танкетка, 8 орудин тата утлă обоз пĕтерсе тăкнă. Пирĕн боецсем станковăй пулеметсемпе боеприпассем нумай тытса илнĕ.

* * *

Одессăна геройла хӳтĕлекенсене партизансен отрячĕсем калама çук пысăк пулăшу параççĕ. Партизанла отрядсенчи боецсем Германипе Румыни войскисен тылĕсене туйăмаллах пыра-пыра çапаççĕ. К. юлташ командир пулса ертсе пыракан отряд сентябрь уйăхĕнче Одесса фронтне каякан тăшман колоннисем çине 18 хутчен пыра-пыра тапăннă. Фашистсене хирĕç пулса иртнĕ çапăçусенче партизансем противник салтакĕсемпе офицерĕсене 200 çын ытла вĕлернĕ тата хĕçпăшалсемпе боеприпассем нумай тытса илнĕ.

Одессăран Çурçĕр-Хĕвеланăç еннерехре çапăçакан В. юлташăн отрячĕ 7 пысăк кĕпере йăтса антарнă тата çул çинче 16 вырăнта минăсем хурса тухнă. Минăсем çине пырса тăрăннипе Румыни пехотине турттарса пыракан 6 автомашина взрыв пулса арканса кайнă. Тăшманăн 100 салтака çити вилнĕ. В. юлташăн отрядĕнчи боецсен группи Одесса облаçĕнчи лимансенчен пĕрин зонинче кĕрешет. Сентябрĕн 22-мĕшĕнче партизансем нимĕçсен 25 мотоциклистне лимана хăваласа кĕртнĕ те, пурне те пĕтерсе тăкнă.

К. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрячĕ Одессăран хĕвеланăç еннерехре кĕрешет. Сентябрь уйăхĕнче çак отрядри боецсем горючи тултарнă 17 цистернăна тата Румыни артиллерийĕ валли снарядсем тиесе пыракан 2 автоколоннăна пĕтерсе тăкнă.

* * *

Нимĕçсен тыткăна лекнĕ салтакĕсем хăйсен показанийĕсенче Германи çарĕнче вăрçа хирĕçле шухăш-кăмăлсем ӳссе пыни çинчен каласа параççĕ. Вырăссен çывхарса килекен хаяр хĕлĕ салтаксене уйрăмах хăратать. 168-мĕш дивизин 429-мĕш полкĕнчи ефрейтор Конрад Клотц çапла калать: «Пире вăрçă сивĕсем пуçланиччен вĕçленет тесе каларĕç. Вырăссене хирĕç хĕлле вăрçма тивсен, эпир пурте пĕтетпĕр, мĕншĕн тесен эпир вăйлă сивĕсене тӳсейместпĕр. Салтаксене вăрçă йăлăхтарса çитерчĕ. Вăрçă генералсене çеç усăллă, вĕсем салтаксем асапланни çинче пуйса пыраççĕ». 113-мĕш дивизин 260-мĕш полкĕнчи ефрейтор Рупрехт Вайгель хăйне допрос тунă чухне çапла каланă: «Российăра хĕл каçма юлас пулсан, эпир пурте пĕтетпĕр. Салтаксем окопсенче халех ĕнтĕ обезьянăсем пекех шăнаççĕ». Нимĕçсен нумайĕш офицерĕсем те Германи çĕнтерессине шанма пăрахаççĕ. Германи офицерĕ Иозеф Каслинг тăванĕсем патне янă çырăвĕнче çапла каланă: «Юлашки кунсенче эпир питĕ нумай тӳссе ирттертĕмĕр. Эпĕ хамăн пурнăçшăн çур пфенниг та памăттăм. Манăн йĕритавра мĕн пулса иртнине эпĕ ăнланма пултараймастăп. Эпир вилес хăрушлăх умĕнче пурăнатпăр. Çапла пурăнни ытла та хăрушла япала. Пирĕн ертсе пыракан господасем хăйсем валли рыцарь орденĕсене туянасшăн пулмалла... Манăн пĕр ĕмĕт çеç: тепле пулсан та тĕрĕс-тĕкел çăлăнса юлса киле тавăрăнасчĕ. Мана урăх нимĕн те кирлĕ мар».

* * *

Германия оккупациленĕ çĕршывсенчи халăхран хĕлле тăхăнмалли ăшă тумтирсене йăлтах массăллăн конфискацилесе пустараççĕ. Нимĕçсем тиртен çĕленĕ тумтирсене, çăмран çыхса тунă кĕпе-йĕмсене, носкисене, чулхасене, фуфайкăсене, шарфсене вăйпах илеççĕ. Норвегири оккупациллĕ влаçсем халăх çăм одеялăсене халăх памалли çинчен декрет кăларнă. Çак распоряженине пурнăçа кĕртессинчен пăрăнакансене кашнинех фашистсем виçĕ çуллăха тĕрмене хупассипе тата штраф хурса укçа нумай тӳлеттерессипе хăратаççĕ. Халăх çакăн пек çаратнине пур майсемпе те хирĕç тăрать тата тумтирсене, кĕпе-йĕмсене, урана тăхăнмаллисене пытарать.

* * *

Молотов облаçĕнчи заводсенче, фабрикăсенче тата шахтăсенче производствăллă çĕкленӳ кашни кунах ӳссе пырать. Дзержинский ячĕпе тăракан заводри слесарь-лекальщик Рыжов юлташ вăрçă пуçланнăранпах сменăра кашни кун виçĕ нормăран кая мар тултарать. Шлифовщик Семенов юлташ кашни уйăхрах 8 уйăхăн программине тултарать. 130 сехет хушшинче туса пĕтерме палăртнă пĕр питех те кирлĕ ĕçе Семенов юлташ 4 сехет хушшинче тунă. Сталин ячĕпе тăракан заводра Паршуков юлташăн участокĕнчи коллектив август программине 120 процент ытла тултарнă тата виççĕмĕш кварталти пĕтĕм плана срокчен 15 кун малтан вĕçленĕ.

Пермь чугунçулĕ çинчи работниксем хăйсен вăйĕсене шеллемесĕр тăрăшаççĕ. Машинист Гуртман юлташ кашни рейсрах техникăллă хăвăртлăхсене сехетре 5—10 километр ирттерсе тултарать. Машинист Сергей Семенович Обухов, унăн тăванĕ Виктор, машинист помощникĕ, тата кочегар Опалев юлташ нормăран ирттерсе икĕ хут ытларах груз тиенĕ поезда илсе кайнă. Машинист Дулов юлташ, унăн помощникĕ Позднеева юлташ тата кочегар Махнев юлташ нормăран ирттерсе 1500 тонна груз тиенĕ поезда кирлĕ вырăна срокра илсе çитернĕ.

Хĕрарăм-общественницăсем хăйсен упăшкисене производствăра ĕçре пулăшаççĕ. Верещагино тата Пермь II станцисенче çулсене текущи ремонт тунă çĕре килхуçи хĕрарăмĕсем 2 пин çынна яхăн хутшăннă. Активистка Мичурина юлташ пуçарнипе 130 хĕрарăм машинистсен, поездсенчи вагон мастерĕсен, кондукторсен, стрелочниксен тата поезд составителĕсен хĕллехи спецодеждине йĕркене кĕртнĕ.

Молотов хулинчи предприятисемпе учрежденисенче ĕçлекен çамрăксем 4 километр тăршшĕ чугунçул юппине 18 кун хушшинче туса пĕтернĕ.

Çамрăксен фашизма хирĕçле Мускаври митингĕ çинчен ютçĕршывсенче мĕн çыраççĕ

РУМЫНИРЕ

БЕРН, октябрĕн 1-мĕш. (ТАСС). Сентябрĕн 28-мĕшĕнче Мускавра çамрăксен фашизма хирĕçле митингĕ пулни çинчен Румынире мĕн çырни пирки кунта пирвайхи хыпарсем килме тытăнчĕç. Çав хыпарсем пурте митинг участникĕсен хĕрӳллĕ сăмахĕсем Румыни çамрăкĕсен анлă сийĕсем патне çитнине кăтартса параççĕ. Митинг пĕтĕм тĕнчери çамрăксем патне чĕнсе каланине унта пысăк çĕкленӳпе кĕтсе илнĕ.

Бернра пурăнакан Румыния эмигранчĕсем пĕлтернĕ тăрăх, Бухарестра, митинг участникĕсем чĕнсе каланине хăшпĕр студентсем радио тăрăх итленĕ хыççăнах, хула хĕрринчи çуртсенчен пĕринче студентсен вăрттăн канашлăвĕ пулса иртнĕ. Канашлу çамрăксен фашизма хирĕçле митингĕ чĕнсе каланине салтаксене, çавăн пекех хулари тата ялти çамрăксене, паллаштарса гитлеризм вăрçине хирĕç кĕрешекенсен ретĕсене ытларах ӳстерсе пыма йышăннă. Митинг чĕнсе каланă çырăва алăпа çырса тата вăрттăн ĕçлекен типографисенче пичетлесе салатаççĕ.

ЧЕХОСЛОВАКИРЕ

СТОКГОЛЬМ, октябрен 1-мĕш. (ТАСС). Кунта тĕплĕн пĕлнĕ тăрăх, çамрăксен Мускавра пулса иртнĕ фашизма хирĕçле митингĕ çинчен пысăк хавхаланупа калаçаççĕ.

Митинг хыççăн иккĕмĕш кунĕнче Прагăра, Пельзенра, Брнора тата Чехословакири ытти хуласенче заводсемпе урамсенче çамрăксен фашизма хирĕçле митингĕ пĕтĕм тĕнчери çамрăксене чĕнсе каланă çырăва пичетленĕ листовкăсем парса тухнă. Прага хулинче çĕр каçиччен нумай хапхасем, уйрăмăнах заводсен районĕсенче, митинг чĕнсе каланă çыру сыпăкĕсене илсе пысăк саспаллисемпе çырса тухнă. Брно хулинче темиçе сехет хушшинче паркенчен пĕринче çавăн пек лозунг çырса хунă: «Икĕ уралла тискер кайăк Гитлер Чехословакине çавăрса илсе чура туса хучĕ тата ăна çаратса пĕтерчĕ. Чехословакири çамрăксем! Совет çамрăкĕсем чĕннине итлĕр—çапăçăва! Гитлеризма хирĕç таса тата татăклă кĕрешĕве! Фашизма çĕмĕрсе тăкатпăр! Çĕнтерӳ пирĕн алăра пулать!».

Прага хулинче вокзал çывăхĕнче стена çине «Палач Гейдрих, эсĕ чех çамрăкĕсен хастарлăхне пусараймăн» тесе çырнă сăмахсене полицейскисем нумай вăхăт хушши хырнă. Хальхи вăхăтра çĕршывра сарăлса пыракан забастовкăсен движенине çамрăксем активлăн хутшăнаççĕ.

Хуласенчи рабочисем пурăнакан урамсенче, шкулсемпе ялсенче Чехословакири антифашистсем совет çамрăкĕсем чĕнсе каланине чех çамрăкĕсем мĕнле ответлемелли çинчен калаçусем ирттереççĕ. Гитлеровецсем салатса янă чех çамрăкĕсен «Сокол» ятлă спорт организацийĕн пухăвĕсенче те çав ыйтăвах сӳтсе-яваççĕ.

Гестаповецсем чех çамрăкĕсен активлăхне пусарса лартас тесе тытса арестлес ĕçе вăйлатса янă.

Германири пысăк хуласен урамĕсенче ятарласа укрепленисем тăваççĕ

НЬЮ-ЙОРК, октябрĕн 1-мĕш. (ТАСС) Оверсис ньюс агентствин Бернри корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, нейтральнăй çĕршывсен Берна килнĕ граждăнĕсем çапла пĕлтереççĕ: Берлинра, Мюнхенра тата Германин ытти хулисенче те урамсен кĕтесĕсенче укрепленисем тăваççĕ, восстанисем пулас пулсан çав укрепленисемпе усă курмалла. Çав çынсемех, урамсем тăрăх пулеметсенчен пеме май пултăр тесе укрепленисем бетонран тунă цилиндрлă башнясенчен тăраççĕ, тесе пĕлтереççĕ.

Çамрăксен пухăвĕнче

КАНАШ, сентябрĕн 30-мĕш. (Телефон тăрăх). Ĕнер Канаш хулинчи çамрăксен пухăвĕ пулса иртрĕ. Пуху пĕр ыйту—Оборонăн Государственнăй Комитечĕ пурне те обязательнăй йĕркепе çар ĕçне вĕрентесси çинчен йышăннă постановленине пурнăçа кĕртес çĕре комсомолецсем хутшăнасси çинчен сӳтсе-яврĕ. Ку ыйтупа ВЛКСМ обком секретарĕ Михайлов юлташ доклад туса пачĕ. Хăйĕн докладĕнче вăл çак постановленине пурнăçлас ĕçри комсомолецсен задачисем çинчен чарăнса тăчĕ.

Михайлов юлташ докладĕ тăрăх пренире комсомолăн пуçламĕш организацийĕсен секретарĕсем чылай тухса каларĕç. Вĕсем пурне те çар ĕçне вĕрентме хатĕрленес ĕçе комсомолецсем мĕнле хутшăнни çинчен каласа пачĕç.

— Пирĕн завод всеобуча тĕплĕн хатĕрленсе кĕтсе илчĕ,—тет вагонсем юсакан заводри комсомол организацин секретарĕ Колокольников юлташ. Подразделенисене организациленĕ, вĕсен командирĕсене çирĕплетнĕ. Çар хатĕрĕсемпе вĕренӳ пособисене пухса çитернĕ. Чылай комсомолецсем подразделени командирĕсемпе политработниксем пулса ĕçлеççĕ.

Комсомолка Чугунова юлташ медицина шкулĕ Хĕрлĕ Çарпа тăван çĕршыв валли çирĕп пĕлӳллĕ сестрасем хатĕрлесе пани çинчен каласа пачĕ.

Хĕрлĕ Çар валли ăшă тумтирсем çителĕклĕ пухса парар

Пирĕн çĕршыв Германи фашизмне хирĕç отечественнăй таса вăрçă туса пырать. Кĕрешӳ çавтери йывăр пулсан та, халăх хăй çĕнтересси пĕр иккĕленмесĕр шанса тăрать. Хĕрлĕ Çарăн хăвачĕпе вăйĕ унăн тылĕ çирĕп пулнинчен, ăна кирлĕ япаласене вăхăтра тата çителĕклĕ парса тăнинчен килет. Фронтри çĕнтерĕве тыл хатĕрлет. Пирĕн аслă çулпуç Сталин юлташ хамăрăн пĕтĕм ĕçе фронт интересĕсене пăхăнтарса туса пыма тата хамăрăн мухтавлă Хĕрлĕ Çара пур енĕпе те пулăшса пыма чĕнчĕ. Çулпуç чĕнсе каланине халăх ĕçпе, патриотизмлă пысăк çĕкленӳпе ответлерĕ. Предприятисенче, учрежденисенче ĕçлекен рабочисемпе служащисем тата интеллигенци хăйсен пĕр кунхи е икĕ кунхи ĕç укçине вăрçă пĕтичченех оборона фондне парса тăма пулчĕç. Пирĕн республикăри ĕçсыннисем массăллă воскресниксенче ĕçлесе илнĕ çĕршер пин тенкĕ укçана оборона фондне хыврĕç. Çавăн пекех оборона фондне тăвас ĕçе колхозсем те активлăн хутшăнаççĕ, вĕсем Хĕрлĕ Çар валли тырă, аш-какай, çу тата ыттисене параççĕ. Хĕрлĕ Çара пулăшас тĕлĕшпе халăхăн вăйлă хумĕ сарăлса кайрĕ.

Халăх Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем пухас ĕçе пуçарса ячĕ. Совет Союзĕнчи кашни патриот, кашни гражданин тата гражданка Хĕрлĕ Çар боецĕсене ăшă тумтирсем тата кĕпесем парса пулăшма тăрăшать.

Хĕрлĕ Çар валли ăшă тумтирсемпе кĕпесем пухас ĕç пирĕн Чăваш республикинче те вăйлăн сарăлса пырать. Сăмахран, октябрĕн 1-мĕш тĕлне республика тăрăх 35 пин чĕрĕ тир, 20 пин килограмм çăм, 2900 çĕлĕк, 5400 мăшăр алшиш, 4910 мăшăр носки-чулха, 5149 мăшăр пир тăла, 1800 мăшăр çăматă, 3500 алшăлли тата ытти япаласем нумай пухнă.

Хĕрлĕ Çар валли ăшă тумтирсем пухас ĕç уйрăмах Шупашкар, Елчĕк, Ишлей, Сĕнтĕр, Комсомольски районĕсенче лайăх пырать. Ишлей районĕнче кăна 2560 тир, 1500 килограмм çăм, 250 çĕлĕк-мулаххай, Елчĕк районĕнче—2227 тир, 1700 килограмм çăм, 370 мăшăр алса, 258 мăшăр носки, 295 çĕлĕк, 350 алшăлли тата ыттисене пухса панă.

Çавăн пекех ку ĕçре пирĕн республикăри колхозсемпе колхозниксем те паха примерсем кăтартаççĕ. Çĕнĕ Ахпӳрт ялсоветĕнчи (Чкаловски р.) Сталин ячĕпе тăракан колхоз (колхоз председателĕ Куданов, ялсовет председателĕ Кудрявцев) 85 тир, 150 килограмм çăм панă. Кунсăр пуçне кашни колхозникпа колхозница пĕрер мăшăр алшишсемпе алсатулĕсем хатĕрлесе пама пулнă. Лапсар ялсоветĕнчи (Шупашкар р.) Крупская ячĕпе тăракан колхоз председателĕ Александров юлташ пĕр мăшăр çăматă, тир, пĕр мăшăр чулха, çĕлĕк, пир тăла панă. Колхоз шутĕнчен 100 килограмм çăм уйăрса панă. «Самолет» колхоз председателĕ (Шупашкар районех) Андреев юлташ 5 тир, пĕр мăшăр çăматă, алшиш тата башлык пачĕ. Шăхасан районĕнчи «Герой» колхоз членĕ Михайлов юлташ та боецсем валли пĕр мăшăр çăматă, 2 тир, аялтан тăхăнмалли ăшă кĕпе-йĕм, алшăлли, носки, Ленин ячĕпе тăракан колхоз членĕ Михайлов—кĕрĕк пиншак, 2 тир, пĕр килограмм çăм, пĕр мăшăр алшиш панă. Патриотизмăн пысăк туйăмне кăтартакан кун пек примерсем кашни районрах, кашни колхозрах нумай.

Партипе совет организацийĕсен задачи—çав çынсен паха примерĕсем тăрăх государствăн çак питех те пысăк ĕçне çынсене пурне те явăçтарасси пулса тăрать. Районри тата ялти ертсе пыракан работниксем чи пирваях çак ĕçе хăйсем хутшăнса ыттисене пример кăтартса пымалла. Актив пример кăтартнă çĕрте ĕç те ăнăçлăн пырать. Сăмахран, Ишлей районĕнче парти райкомĕнчи тата ĕçсынни депутачĕсен райсовет исполкомĕнчи работниксем кашниех пĕрер мăшăр çăматă, çĕлĕк-мулаххай, аялтан тăхăнмалли ăшă кĕпесем, тирсем, çăм тата ытти япаласем панă. Районри руководительсен примерĕ тăрăх ялти актив тата колхозниксем ку ĕçе активлăн хутшăнчĕ. Çавăнпа та ĕнтĕ Ишлей районĕ боецсем валли ăшă тумтирсем пухас тĕлĕшпе паха примерсем кăтартать.

Анчах та, партин районри хăшпĕр комитечĕсем ЦК ВКП(б) кăтартăвне тивĕçлипе ăнланса илмен. Çавăнпа та вăл районсенче Хĕрлĕ Çар валли ăшă тумтирсем пухас ĕç кирлĕ пек пулса пымасть. Ку ĕçре уйрăмах çак районсем юлса пыраççĕ: Улатăр (райком секретарĕ Красильников юлташ), Элĕк (Кузьмин юлташ), Канаш (Репкин юлташ), Хĕрлĕ Чутай (Кузьмин юлташ), Советски (Никитин юлташ) тата Йĕпреç (Кужиков юлташ). Çак çӳлте асăннă райком секретарĕсем ĕç хăй тĕллĕн пулса пырасса шанса ларнă, вĕсем тĕрлĕ канашлусемпе семинарсем ирттернĕ те ĕç пĕтрĕ тенĕ, çав канашлусем ирттересси конкретлă тата практикăллă ĕçсемпе çыхăнтарса пыман. Çак районсенче партипе совет органĕсен ертсе пырас ĕçри уйрăм работникĕсем хăйсем пример кăтартса пыманни çинчен калакан фактсем пур. Çак районсенче ăшă япаласемпе кĕпе-йĕмсем пухас ĕçе большевикла организацилесе туса пыни курăнмасть-ха. Уйрăмах çак ĕç Улатăр районĕнче япăх пулса пырать. Кунта уйрăм коллективсенче, сăмахран, паровозсем юсакан заводра, ăшă тумтирсем пухас ĕçе тытăнман та темелле. Çапла, унта Хĕрлĕ Çар валли ăшă япаласем 42 çын кăна панă. Ĕç çавăн пек тăрать пулсан та, районри организацисем çак коллективри рабочисемпе служащисем хушшинче çителĕклĕ ĕçлемеççĕ-ха. Паровозсем юсакан завод руководителĕсем Чураковпа Макаров юлташсем çак питĕ пысăк ĕçе пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе ĕçлемен. Çӳлте асăннă райкомсен секретарĕсен, вĕсем çине хунă ответлăха пĕтĕмпех ăнланса илмелле те, çак ĕçри çитменлĕхсене кĕске вăхăтрах пĕтермелле, ăшă тумтирсем пухас тĕлĕшпе кирлĕ пек ĕçлесе пыма пур енчен те тăрăшас пулать.

ВКП(б) райкомĕсен секретарĕсен ăшă япаласем пухас пĕтĕм ĕçе ВКП(б) Центральнăй Комитечĕ кăтартнă тăрăх, Хĕрлĕ Çар валли ăшă япаласемпе кĕпе-йĕмсем пухассине благотворительность йĕркипе мар, государствăн питех те кирлĕ пысăк ĕçĕ вырăнне хурса туса пырас пулать. Партин районри организацийĕсен çак ĕçе парти, совет, профсоюз тата комсомол активне явăçтармалла, активран кашни хăй пример кăтартассине ыйтмалла, халăх хушшинче ăнлантару ĕçне анлăн сарса янипе çак ĕçе пĕтĕм халăха хутшăнтармалла.

Хĕрлĕ Çар валли ăшă япаласемпе кĕпе-йĕм пухас ĕçре комсомолăн районри тата ялти организацийĕсем пысăк вырăн йышăнса тăраççĕ. Çак питех те кирлĕ ĕçре ялти комсомолецсемпе комсомолкăсем хăйсем çине конкретлă обязательствăсем илмелле. Пирĕн республикăри чылай районсенче колхозри çамрăксем çак ĕçе активлăн хутшăнни çинчен калакан паха фактсем пур. Çапла, сăмахран, Шăмăршă, Шупашкар, Елчĕк районĕсенчи чылай колхозсенче хĕрсем пурте пекех Хĕрлĕ Çар боецĕсене валли перчаткăсем, чулхасем, алшишсем çыхса пама обязательствăсем илнĕ. Хăйсем çине илнĕ обязательствăсене вĕсем чыслăн пурнăçласа пыраççĕ. Çав районсенчи комсомол организацийĕсем паха ĕçĕн примерне кăтартса пыраççĕ. Комсомолăн районри комитечĕн задачи вăл—çак пуçарăва пур çĕрте те сарасси пулса тăрать.

Предприятисем, учрежденисем тата колхозсем çумĕнчи комиссисен хăйсен ĕçне пĕртте начарлатмалла мар, ăна кашни кунах вăйлатса пымалла. Халăх хушшинчи массăллă-ăнлантарулла ĕçе конкретлă примерсемпе çыхăнтарса туса пымалла, ăшă тумтирсемпе кĕпе-йĕмсем парас ĕçре пулакан паха примерсене илсе кăтартмалла; лайăх çуса тасатнă тата тăхăнма юракан кивелнĕ тумтире те илни çинчен халăха ăнлантарса памалла. Ăшă тумтирсемпе кĕпе-йĕмсем пухас тĕлĕшпе ĕçлекен комиссисен хăйсен ĕçне лайăх организацилемелле, япаласене пухас, вĕсене сыхласа усрас ĕçре тата пухнă япаласене шута илес ĕçре çирĕп йĕрке тумалла.

Районри комиссисен пысăк задачи вăл—пухăннă тирсене тутарасси, çăма таптарса хатĕрлесси. Пухнă япаласене ĕçлесе хатĕрлеме панă промартельсемпе мастерскойсен ĕçне ВКП(б) райкомĕсен куллен контроль туса тăмалла. Промартельсемпе мастерскойсен руководителĕсен тирсене, çăма пĕр тытăнса тăмасăр илсе, заказа хăвăрт тата лайăх пахалăхпа пурнăçлас пулать. Промсоюзăн, Коопинсоюзăн республикăри организацийĕсене ертсе пыракан Воротиловпа Шадрин юлташсен тата Шупашкар хулин промкомбинатне ертсе пыракан Делицин юлташăн районри комиссисен заказĕсене пурнăçлас ĕçре хăйсен артелĕсемпе мастерскойĕсен руководителĕсене пур майпа та пулăшас пулать.

Туса хатĕрленĕ тирсене илсе, вĕсенчен кĕрĕк пиншаксем, жилетсем, тир алсасем, çĕлĕксем çĕлес тĕлĕшпе районри комиссисем умĕнче пысăк задачăсем тăраççĕ. Çак ĕçе вăраха яма юрамасть.

Хĕрлĕ Çар валли ăшă тумтирсемпе кĕпе-йĕмсем пухас ĕç анлăн сарăлни вăл—фашизма хирĕç паттăрла çапăçакан боецсене пĕтĕм халăх юратнине пĕлтерет. Çак ĕçе лайăх организацилесе тата активлăн ирттерер, ку ĕçе пĕтĕм халăха хутшăнтарар. Йăлтах фронта валли! Йăлтах тăшмана çĕнтерме!

А. МАТВЕЕВ.

ВКП(б) Чăваш Обкомĕн секретарĕ.

Медсестрасен курсĕ

ÇĔМĔРЛЕ. («Чăваш Коммуни» корр.). Иккĕмĕш уйăх ĕнтĕ «Большевик» заводра медицина сестрисем хатĕрлекен курс ĕçлет. Занятисем яланах йĕркеллĕ, расписани тăрăх, эрнере 5 хут пулса иртеççĕ. Занятисене квалификациллĕ врачсем: Ильина, Моторина, Диркс т. ыт. юлташсем ирттереççĕ. Анатоми предмечĕсем тăрăх врач Сахарова тата лекарствоведенипе Гуревич юлташсем вĕрентеççĕ.

Курсра пĕтĕмпе 30 çын вĕренет. Вĕсен хушшинче заводри паллă стахановкăсем: Е. Воробьев, Ретенко, счетовод Анисимова т. ыт. те.

Программа тăрăх курсра 5 уйăх вĕренмелле.

Хар. ЛИСИН.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, дежурнăйĕн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 6603

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 490. Ф. 6. 58-84 п. л.